

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський державний екологічний університет

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні групи забезпечення спеціальності 073 "Менеджмент" від «29.08» 2022 року протокол №1
Голова групи: Павленко О.П.

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні групи забезпечення спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування" від «29» серпня 2022 року протокол № 1
Голова групи: Смірнова К.В.

УЗГОДЖЕНО
Декан (директор): Бучинська І.В.
Факультет комп'ютерних наук, управління і адміністрування
(назва факультету, прізвище, ініціали)

СИЛЛАБУС

навчальної дисципліни
"Філософія та основи психології"

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 073 "Менеджмент"
спеціальність 281 "Публічне управління та адміністрування"

(шифр та назва спеціальності)

"Менеджмент"
"Публічне управління та адміністрування"

(назва освітньої програми)

бакалавр

заочна

(рівень вищої освіти)

(форма навчання)

1

6/180

іспит

(рік навчання)

(семестр навчання)

(кількість кредитів ЄКТС/годин)

(форма контролю)

кафедра українознавства та соціальних наук

(кафедра)

Одеса, 2022

Автори: Краснянська Наталія Дмитрівна, старший викладач
Слободянюк Олена Ростиславівна, старший викладач
(прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

Поточна редакція розглянута на засіданні кафедри українознавства та соціальних наук від «**12**» **серпня 2022 року**, протокол № **1**.

Викладачі: лекційний модуль з блоку "Філософія" Краснянська Н.Д., старший викладач
лекційний модуль з блоку "Психологія" Слободянюк О.Р., старший викладач
(вид навчального заняття: прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

Практичний модуль: з блоку "Філософія" Краснянська Н.Д., старший викладач

Практичний модуль : з блоку "Психологія" Слободянюк О.Р. старший викладач
(вид навчального заняття: прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

Рецензент: Бубнов І.В., к. іст. н., доцент, зав.
кафедри українознавства та соціальних наук
ОДЕКУ

Перелік попередніх редакцій

Прізвища та ініціали авторів	Дата, № протоколу	Дата набуття чинності

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<p>Мета</p>	<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія та основи психології» є</p> <p>1) ознайомлення студентів з основними проблемами і питаннями філософії, а також з основними філософськими концепціями класичної і сучасної філософії;</p> <p>2) формування у студентів готовності до самостійного використання в професійній діяльності сучасних наукових знань про закономірності функціонування психіки і закономірності міжособистісного і внутрішньогрупового спілкування і взаємодії.</p>
<p>Компетентність</p>	<p>ОПП "Менеджмент"</p> <p>ЗК02 Здатність зберігати моральні та примножувати , культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ФК06.Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.</p> <p>ФК14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>ОПП "Публічне управління та адміністрування"</p> <p>ЗК03 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>
<p>Результат навчання</p>	<p>ОПП "Менеджмент"</p> <p>Р02 Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.</p> <p>Р14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.</p> <p>Р15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності</p> <p>ОПП "Публічне управління та адміністрування"</p> <p>Р01 Використовувати базові знання з історичних,</p>

	культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.
Базові знання	<p>1. ЗМ-Л1 студенти повинні знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Значимість вивчення блоку «Філософія». - сутності предмету і змісту основних методів філософської науки; - основних етапів розвитку світової філософської думки; - місця та ролі філософії у житті суспільства; - основні підходи до визначення явища у світі; - сутності сучасних філософських шкіл; <p>2. ЗМ-Л2 студенти повинні знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Значимість вивчення блоку «Психологія». - історію розвитку психологічної науки; - предмет та категорії психології; - поняття про особистість та індивідуальність; - поняття про соціальні групи та міжособистісні стосунки в них; - роль мови і мовлення в соціальних стосунках; - функції спілкування, форми і методи ділового спілкування - психологічну сутність взаємозв'язку мислення з мовленням; - структуру і види діяльності ; - класифікацію потреб; - почуття та емоції; - темперамент та характер людини; - роль емоційно-вольових процесів в пізнавальній діяльності;
Базові вміння	<p>1. ЗМ-П1 студенти повинні вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – застосовувати набуті знання при аналізі реалій сучасного соціально-політичного буття; – аналізувати процеси і явища, що відбуваються в суспільстві; – формувати власну позицію щодо актуальних проблем сьогодення; – застосовувати категоріальний апарат філософії у професійній діяльності; – застосовувати методи і засоби пізнання для інтелектуального розвитку, підвищення культурного рівня, професійної компетенції. <p>2. ЗМ-П2 студенти повинні вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначати основні психологічні концепції стародавнього світу; - аналізувати структуру особистості; - визначати структуру діяльності;

	<ul style="list-style-type: none"> - використовувати індивідуальні особливості пам'яті у власній навчальній діяльності; - аналізувати психологічні факти та явища; - розрізняти поняття «мислення» та «інтелект»; - планувати та організовувати психологічне дослідження; - орієнтуватися в основних теоретичних напрямках сучасної психології; - застосовувати знання загальної психології при вивченні інших дисциплін циклу професійної підготовки.
Базові навички	<p>1. У результаті вивчення ЗМ-ПІ студенти отримують базові уміння (навички):</p> <ul style="list-style-type: none"> - демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні; - визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань; - уміння діяти в межах етики професійних взаємин; - володіти навичками наукового пізнання і логічного мислення; - уміння готувати аналітичні та довідково-інформаційні матеріали з суспільствознавчих і гуманітарних питань; - практично використовувати філософські знання при вирішенні професійних завдань. <p>2. У результаті вивчення ЗМ-ПІ студенти отримують базові уміння (навички):</p> <ul style="list-style-type: none"> - формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу проблеми; - аналізувати психологічні факти та явища; - давати короткий висновок щодо окремих обставин з достатньої обґрунтованістю; - висвітлення основних проблем взаємозв'язку психології та суміжних наук в галузі людино знання; - основні риси навчальної та науково-творчої діяльності необхідні для успішної роботи фахівця; - володіння базовими навичками комунікації професійного та суспільного контексту; - орієнтуватися в основних теоретичних напрямках сучасної психології;
Пов'язані ссиллабуси	немає
Попередня дисципліна	немає

Наступна дисципліна	«Політологія та основи соціології»
Кількість годин	настановна лекція: 2 семінарські заняття: 0 консультації: 8 самостійна робота студентів: 170 годин

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Лекційні модулі

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМ-Л1	Філософія: етапи розвитку, проблеми та роль у суспільстві		
	Тема 1. Поняття філософії, її зміст і призначення. Філософія і світогляд. Історичні форми світогляду (порівняти філософію з наукою, релігією, мистецтвом та іншими формами суспільної свідомості). Філософія і міфологія. Протофілософія. Генезис філософії. Поняття філософії, її структура і функції. Основне питання філософії і його сучасне рішення.		3
	Тема 2. Антична філософія: основні проблеми та ідеї. Особливості та періодизація античної філософії. Досократівський період. Проблема першооснови і натурфілософські ідеї. Демокріт і філософія атомізму. Софісти, їх позитивна і негативна роль у розвитку філософського знання. Етичне вчення і філософський метод Сократа. Філософська система ідеалізму Платона. Філософська і наукова картина світу Аристотеля. Проблема пошуків щастя: епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм, кінізм..		3
	Тема 3. Філософія середніх віків. Основні риси та етапи середньовічної філософії. Патристика: Августин Блаженний. Схоластика: Фома Аквінський. Суперечка про універсалії: номіналізм та реалізм. Основні напрямки та проблеми філософії епохи Відродження.		4
	Тема 4. Філософія нового часу (XVII ст.) І філософія епохи просвітництва. Основні проблеми і напрямки цього періоду. Раціоналізм і його		

	<p>представники. Емпіризм і його представники. Філософія епохи Просвітництва: специфіка і напрямки.</p> <p>Тема 5. Основні проблеми та ідеї німецької класичної філософії. Німецька класична філософія як єдиний культурний феномен. Загальні риси, специфіка та основні представники. Філософія І. Канта: революція в гносеології, антиномії як форма діалектики, поняття категоричного імперативу. Філософська система і діалектичний метод Г.В.Ф. Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л. Фейербаха. Історична філософія К. Маркса. Проблема відчуження.</p> <p>Тема 6. Західноєвропейська філософія XVII-XVIII ст. Загальна характеристика розвитку філософської думки Нового часу. Філософське вчення Ф. Бекона. Основні положення раціоналістичної філософії Р. Декарта. Філософські вчення Т. Гоббса і Дж. Локка. Філософія Б. Спінози. Монадологія і теорія пізнання Г. Лейбніца. Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі і агностицизм Д. Юма. Французький матеріалізм XVIII століття.</p> <p>Тема 7. Посткласична західна філософія кінця XIX-XX ст. Головні риси та напрямки посткласической філософії. Філософія життя: А. Шопенгауер. Ф.Ніцше, А.Бергсон. Основні філософські напрямки XX ст .: позитивізм, екзистенціалізм, герменевтика.</p> <p>Тема 8. Українська філософія. Історичні джерела формування української філософської думки. Докласична доба української філософії. Класична доба української філософії. Філософія Григорія Сковороди. Філософія українського романтизму. Українська академічна філософія. Розвиток української філософії XIX-XX ст.</p>	4	4
		4	4
		4	4
		4	4

ЗМ-Л2	Блок "Психологія"		
	Тема 1. Предмет психології. Методи психологічної науки.		3
	Тема 2. Склад і структура особистості. Соціальні групи.		3
	Тема 3. Психологічний аналіз діяльності.		4
	Тема 4. Мова і мовлення як засіб спілкування.		4
	Тема 5. Пізнавальні психічні процеси.		4
	Тема 6. Роль уяви і пам'яті у психічному житті людини.		4
	Тема 7. Емоційна сфера особистості.		4
	Тема 8. Індивідуально-психологічні властивості особистості.		4
Настановна лекція		2	
Разом:		2	60

Консультації згідно за розкладом консультаційної сесії:

Викладач: Краснянська Наталія Дмитрівна

krasnyanskaya123@ukr.net

ауд. 601(НК№2)

Викладач: Слободянюк Олена Ростиславівна

elenaslobodanuk55@gmail.com

ауд. 601 (НК№2)

2.2 Практичні модулі

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМ-П1	Предмет філософії. Історія світової та вітчизняної філософської думки		
	Тема № 1 Предмет філософії. Світогляд. Історичні типи світогляду (міфологія, релігія). Філософія як світогляд. Філософія і наука. Основні розділи та напрями філософії. Функції філософії.		6
	Тема № 2. Філософія Стародавньої Греції Досократична філософія: Мілетська школа; Піфагорійська школа; Геракліт Ефеський; Елейська школа; Атомісти. Давньогрецька філософія класичного періоду: Сократ; Платон; Аристотель.		6
	Тема № 3. Філософія Середньовіччя та Відродження. Основні принципи філософії Середньовіччя. Основні етапи розвитку середньовічної філософії (апологетика, патристика, схоластика). Основні особливості філософії доби Відродження. Натурфілософія доби Відродження. Гуманізм, ренесансний неоплатонізм, утопічна		6

	<p>філософія.</p> <p>Тема № 4. Класична німецька філософія. Філософія І. Канта. Філософія Фіхте (науковчення). Філософія Г. Гегеля (абсолютний ідеалізм, діалектика). Філософія Шеллінга. Філософія Фейєрбаха (антропологічний матеріалізм).</p> <p>Тема № 5. Філософія нового часу (XVII ст.) І філософія епохи просвітництва. Основні проблеми і напрямки цього періоду. Раціоналізм і його представники. Емпіризм і його представники. Філософія епохи Просвітництва: специфіка і напрямки.</p> <p>Тема №6. Західноєвропейська філософія XVII-XVIII ст. Загальна характеристика розвитку філософської думки Нового часу. Філософське вчення Ф. Бекона. Основні положення раціоналістичної філософії Р. Декарта. Філософські вчення Т. Гоббса і Дж. Локка. Філософія Б. Спінози. Монадологія і теорія пізнання Г. Лейбніца. Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі і агностицизм Д. Юма. Французький матеріалізм XVIII століття.</p> <p>Семінарське заняття № 7. Посткласична західна філософія кінця XIX-XX ст. Головні риси та напрямки посткласической філософії. Філософія життя: А. Шопенгауер. Ф.Ніцше, А.Бергсон. Основні філософські напрямки XX ст. : позитивізм, екзистенціалізм, герменевтика.</p> <p>Тема № 8. Українська філософія. Історичні джерела формування української філософської думки. Докласична доба української філософії. Класична доба української філософії. Філософія Григорія Сковороди. Філософія українського романтизму. Українська академічна філософія. Розвиток української філософії XIX-XX ст.</p>		6
			6
			5
			5
			5
ЗМ-П2	<p>Тема № 1. Предмет психології. Методи психологічної науки.</p> <p>1.Принципи психологічної науки. Предмет психології та її завдання.</p> <p>2.Місце психології в системі наук. Основні галузі психологічних знань.</p> <p>3.Зв'язок психології з іншими науками.</p> <p>4. Основні напрями в сучасній психології.</p> <p>5. Вимоги до методів психології.</p> <p>6. Основні методи психології.</p> <p>7. Додаткові методи.</p>		6

	<p>Тема № 2. Склад і структура особистості. Соціальні групи.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про особистість та її структуру. 2. Формування і розвиток особистості. 3. Активність особистості та її джерела. 4. Поняття про спрямованість особистості і мотивації діяльності. 5. Поняття про групи. 6. Міжособистісні стосунки у групі. 7. Психологічна сумісність і конфлікт у міжособистісних стосунках. 		6
	<p>Тема № 3. Психологічний аналіз діяльності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про діяльність. 2. Мета і мотиви діяльності. 3. Структура діяльності. 4. Засоби діяльності, процес їх засвоєння. 5. Основні різновиди діяльності. 		6
	<p>Тема № 4. Мова і мовлення як засіб спілкування.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про мову і мовлення. 2. Різновиди мовлення та її функції. 3. Поняття про спілкування. 4. Функції спілкування. 5. Індивідуальні особливості мовлення. 		6
	<p>Тема № 5. Пізнавальні психічні процеси.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика пізнавальних процесів. 2. Поняття про відчуття. Різновиди відчуттів. 3. Основні властивості відчуттів. 4. Сприймання, його різновиди та властивості. 5. Спостереження і спостережливість. 6. Мислення як вища форма пізнання об'єктивної реальності. 7. Поняття про мислення. Соціальна природа мислення. 8. Форми та різновиди мислення. 9. Індивідуальні особливості мислення. 		6
	<p>Тема № 6. Роль уяви і пам'яті у психічному житті людини.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про уяву та її різновиди. 2. Зв'язок уяви з об'єктивною дійсністю. 3. Фізіологічне підґрунтя уяви. Уява і органічні процеси. 4. Процес створення образів уяви. 5. Поняття про пам'ять. Теорії пам'яті. 6. Процеси пам'яті та її індивідуальні особливості. 7. Різновиди пам'яті. 8. Запам'ятовування, відтворення, забування та їх різновиди. 		5

	<p>9. Індивідуальні особливості пам'яті.</p> <p>Тема № 7. Емоційна сфера особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про емоції і почуття. 2. Фізіологічне підґрунтя емоцій і почуттів. 3. Вираження емоцій і почуттів. 4. Форми переживання емоцій і почуттів. 5. Вищі почуття. 6. Вольові процеси особистості. Поняття про волю. 7. Аналіз складної вольової дії. Основні якості волі. 8. Безвілля, його причини і переборення. <p>Тема № 8. Індивідуально-психологічні властивості особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про темперамент. Основні властивості темпераменту. Фізіологічне підґрунтя темпераменту. 2. Роль темпераменту в діяльності людини. 3. Поняття про здібності. Структура здібностей. 4. Різновиди здібностей. 5. Поняття про характер. Структура характеру. 	5	5
Разом:			90

Консультації згідно за розкладом консультаційної сесії:

Викладач: Краснянська Наталія Дмитрівна
krasnyanskaya123@ukr.net
 ауд. 601(НК№2)

Викладач: Слободянюк Олена Ростиславівна
elenaslobodanuk55@gmail.com
 ауд. 601 (НК№2)

2.3 Самостійна робота студента та контрольні заходи

Результати виконання завдань з самостійної роботи студенти повинні надсилати у особистому профілі курсу: <http://dpt19s.odetu.edu.ua/course/view.php?id=25>, до термінів, вказаних у табл. СРС

Код модуля	Завдання на СРС та контрольні заходи	Кількість годин	Строк проведення
ЗМ-Л11	<p>Вивчення тем лекційного модуля</p> <p><i>Назва контрольного заходу</i></p> <p><i>- Тестовий контроль (ТР)</i></p> <p> </p> <p><i>Форма контрольного заходу (обов'язково)</i></p> <p><i>Тестування. (ТР) до тем 1-7</i></p>	<p>20</p> <p> </p> <p>10</p>	<p>листопад-грудень</p> <p> </p> <p>грудень</p>

ЗМ-Л2	Вивчення тем лекційного модуля <i>Назва контрольного заходу</i> - Тестовий контроль (ТР) Форма контрольного заходу (обов'язково): - Підготовка до модульної контрольної тестової роботи (МКР)	20 10	листопад - Лютий лютий
ЗМ-П1	Підготовка до тестування Форма контрольного заходу (обов'язково) <i>Тестування. (ТР) до тем 8-11</i>	25 20	листопад- березень березень
ЗМ-П2	Підготовка до тестування Форма контрольного заходу (обов'язково) <i>Тестування. (ТР) до тем 12-15</i>	30 15	березень
	Підготовка до іспиту	20	сесія
Разом:		170	

Методика проведення та оцінювання контролюючих заходів з дисципліни «Філософія та основи психології»

1.Методика проведення та оцінювання контрольного заходу для ЗМ-Л1

Методи письмового контролю: письмовий тестовий контроль(ТР)

опрацювання студентом матеріалу кожної лекційної теми з відповідним тестовим контролем. Загалом передбачено тестування з тем де письмовий тестовий контроль складається з 10 тестових запитань закритого типу , кожна правильна відповідь оцінюється в 4 бал. (загалом **40 балів**).

2.Методика проведення та оцінювання контрольного заходу для ЗМ-Л2.

Методи письмового контролю: модульна контрольна тестова робота (МКР),

Оцінювання письмового контролю:

модульна контрольна робота (МКР), складається з 20 запитань закритого типу, де кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. (загалом - **20 балів**.)

3. Методика проведення та оцінювання контрольних заходів для ЗМ-П1

Методи письмового контролю: письмовий тестовий контроль(ТР)

Загалом передбачено тестування з тем де письмовий тестовий контроль складається з 10 тестових запитань закритого типу , кожна правильна відповідь оцінюється в 2 бал.(загалом **20 бал.**)

4. Методика проведення та оцінювання контрольних заходів для ЗМ-П2

Методи письмового контролю: письмовий тестовий контроль(ТР)

Загалом передбачено тестування з тем де один письмовий тестовий контроль складається з 10 тестових запитань закритого типу , кожна правильна відповідь

оцінюється в 2 бал.(загалом 20 бал.)

5. Методика проведення та оцінювання підсумкового заходу з дисципліни «Філософія та основи психології».

Формою підсумкового контролюючого заходу з початкової дисципліни «Філософія з основами психології» є спільний письмовий іспит, який проводиться в період сесії.

Екзаменаційні білети являють собою тестові завдання закритого типу, які потребують від студента вибору правильних відповідей з чотирьох запропонованих у запитанні. Тестові питання кожного екзаменаційного білету формуються по всьому переліку сформованих у блоках змістовних модулів "Філософія" та "Психологія" знань (в першу чергу базової компоненти), а їх загальна кількість складає 20 завдань (10 завдань з "Філософії" і 10 завдань з "Психології"). Повна правильна відповідь на 1 тестове завдання оцінюється у **5 балів**. Оцінка успішності виконання студентом цього заходу здійснюється у формі кількісної оцінки (бал успішності) та максимально складає **100 балів**. Перехід від кількісної оцінки до якісної оцінки здійснюється за 4-х бальною системою відповідно до наступної шкали - за **правильну відповідь: на 18-20 тестів (90-100%) – «відмінно»; на 15-17 тестів (74-89%) – «добре»; на 12-14 тестів (60-73%) – «задовільно»; на менш ніж 12 тестів (<60%) – «незадовільно».**

Питання про допуск до іспиту з навчальної дисципліни "Філософія з основами психології" розглядається тільки за умови, якщо студент виконав всі види робіт, передбачені робочою навчальною програмою і набрав за модульною системою суму балів *не менше 20 балів з практичної частини*. В іншому випадку студент вважається таким, що не виконав навчального плану дисципліни і не допускається до іспиту.

Загальна кількісна оцінка, що отримує студент за підсумками вивчення навчальної дисципліни «Філософія та основи психології» (загальний бал успішності) є **усередненою** між кількісною оцінкою поточних контролюючих заходів та кількісною оцінкою семестрового контролюючого заходу – іспиту. Якщо студент за підсумками іспиту отримав загальну кількісну оцінку менше 50% (від максимально можливої на екзамені), то загальний бал успішності має дорівнювати балу успішності на іспиті.

3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

3.1 Блок "Філософія" ЗМ-Л1

3.1.1 Повчання.

Під час вивчення першої теми курсу «**Поняття філософії, її зміст і призначення**» слід звернути увагу на те, що всі проблеми, які цікавили філософію протягом всього її історичного розвитку, нерозривно пов'язані з існуванням людини, з його духовною потребою в осмисленні світу і в побудові свого ставлення до цього світу. Специфіку філософії можна виявити через її порівняння з конкретними науками. Розкриваючи відмінні риси філософських проблем, необхідно відзначити, що їх «вічність» і нерозв'язність - це відображення реалій власне людського буття, яке завжди залишиться до кінця непізнаним і невизначеним. Особливу увагу треба приділити розкриттю основного питання

філософії, названого так тому, що від його вирішення залежить характер філософської системи в цілому. слід показати процес історичного зародження основного питання філософії, пов'язаного з практикою первісної людини, розкрити сутність протилежних рішень онтологічної (Про відношення мислення до буття) і гносеологічної (про пізнання світу) сторін цього питання.

Під час вивчення другої теми курсу **«Антична філософія: основні проблеми та ідеї»** необхідно розкрити особливості економічного ладу давньогрецьких полісів, що надавали оригінальний характер багатоманітній античній культурі, що сприяли її розквіту, і показати соціальні підстави і внутрішні протиріччя суспільства, які знаходять відображення і виправдання в його ідеології.

Необхідно показати, що зумовило вибір натурфілософами того чи іншого першоджерела (Фалес - вода, Анаксимен - повітря, Геракліт - вогонь), обґрунтувати філософський статус кожного з поглядів на природу і пояснити їх наївно-матеріалістичний характер. Розкриваючи основні ідеї мілетців (вчення про душу, про походження людини, про богів, про закони природи, космогонічні ідеї) і особливості їх мислення (гілозоїзм і антропоморфізм), необхідно відзначити, що вчення ці були натурфілософськими, так як відсутнє експериментальне природознавство і позначалася генетична залежність філософського осмислення від міфологічного мислення.

Розкриваючи сутність гераклітовського вчення про Логос, слід вказати не тільки на ототожнення їм логосу і вогню, але і на відмінність цих смислообразів. Формування античної філософії завершується в школі елеатів, головний представник якої - Парменід вперше в історії філософії вдається до доведення філософського тези, формулює основне питання філософії: про ставлення буття і мислення, буття і небуття. Відкриття Парменидом «чистого розуму» як осередку понятійного мислення стало епохальною подією в філософії. Слід розглянути навчання Зенона про апоріях, яке вказує на діалектичні протиріччя понятійного відображення об'єктивно відбуваються і на приблизність наших чуттєвих уявлень про реальний рух часі і просторі.

В античному атомізмі Демокріта знаходять своє вирішення проблеми, порушені попередніми філософами, - буття і небуття, існування і виникнення, множини і числа, подільності і якості. Порівнюючи Демокріта з еліатів, слід показати, що доказ існування порожнечі (ніщо) і розробка вчення про реальність множинності і руху дозволяє Демокриту вирішити основні проблеми, які мучать елеатів.

Подальший розвиток атомістика отримала в епоху еллінізму у Епікура, який, переосмисливши і доповнивши концепцію Демокріта, виразніше висвітлив внутрішню логіку атомізму.

Аналізуючи відоме положення Протагора про людину як «міру всіх речей», треба вказати на релятивізм і елементи сенсуалізму, властиві його філософії. У зв'язку з цим корисно ознайомитися з вченням Протагора про плинність всього сущого, який наближає його до діалектичного погляду на світ, і вперше поставленої софістами проблемою універсальної гнучкості понять. Сократ розвиває метод міркування і досягнення істини, який сам визначає як діалектику. Треба розкрити особливості його діалектики, за формою складається з іронією і майєвтики, а за змістом - з індукції і дедукції.

При з'ясуванні теоретичних джерел філософії Платона потрібно вказати на вчення Протагора про справжньому бутті, осягається розумом, на ідею піфагорійців про числа як справжніх сутності речей і вчення про безтілесності і безсмертя душі, на етичний ідеалізм Сократа. Дуже важливо оцінити проблемний зміст, досягнення і суперечності платонівської концепції ідей, яка є основою його ідеалістичної доктрини. Аналізуючи це вчення, потрібно підкреслити, що Платон надав філософії нові форми мислення, відкрив «метафізичний» елемент культури, вперше заговорив про активність сфери ідеального. У підсумку необхідно показати роль Платона в історії філософії.

Учнем і ідейним противником Платона є найбільший давньогрецький філософ Арістотель, творець енциклопедичної системи, засновник логіки і етики. Особливо важливо розібратися в навчанні Арістотеля про чотири причини (матеріальної, формальної, цільової і рушійної), що складають основу його метафізики. Арістотель підвів підсумок розвитку філософської думки античності, він створив диференційовану систему знань, освоєння якої тривало в наступні століття.

Під час вивчення третьої теми курсу «**Філософія середніх віків**» Приступаючи до вивчення цього найважливішого періоду в історії філософської думки, слід згадати соціальні причини виникнення християнства і його перетворення у світову релігію.

Знайомлячись з основними етапами розвитку схоластики, її головними представниками і проблемами, треба звернути особливу увагу на питання про відношення загального до одиничного, відомого в історії філософії як суперечка про «Універсал».

Викладаючи загальні положення релігійного вчення Августина Блаженного, слід розібратися в основних мотивах, властивих його філософії: креаціонізм, психологізм, фаталізм, а також в теодицею (богооправданні), що стала на багато століть однією з найцікавіших проблем релігійної філософії. Необхідно розібратися в навчанні Хоми Аквінського про сутність та існування, за допомогою якого їм осмислюється догмат творіння. Головним питанням середньовічної філософії є питання про відношення віри і розуму. Слід звернути особливу увагу на вирішення цієї проблеми Аквінським, згідно з яким віра і розум, філософія та релігія належать до різних порядків буття і між ними існують гармонійні відносини.

Приступаючи до вивчення філософських ідей і навчань епохи Відродження, необхідно мати на увазі, що панівною філософією в переважній більшості країн Західної Європи в розглянуту епоху залишалася схоластика. Слід з'ясувати соціально-економічні причини виникнення та особливості тієї раннебуржуазної європейської культури, яка отримала найменування культури гуманізму і з'явилася антагонізмом феодально-теологічної культури Середньовіччя. Слід розкрити основний зміст відкриття Н. Коперника, філософське значення якого полягає в тому, що з нього починається ново-європейське розуміння взаємозв'язку явища і сутності, в корені підриває схоластичне нехтування досвідченим дослідженням.

Важливо також з'ясувати філософське значення відкриттів Галілея. Подолати обмеженість космологічного уявлення Коперника про кінцівки світобудови випало на долю представника ренесансної натурфілософії Джордано Бруно, для якого нескінченність безособового Бога означає також і нескінченність

Всесвіту, і незліченність складових її світів.

Знайомлячись з філософськими поглядами Миколи Кузанського, необхідно звернути увагу на те, що в рішенні цих проблем він, по суті, ухиляється від християнського креаціонізму і одним з перших представників філософії Відродження стає на шлях пантеїзму, який в його філософії набуває містичний характер. Особливо важливо проаналізувати ідею Кузанського про «розгортання» Бога в природний світ і «згортання» всіх речей, які повертаються в лоно божественного абсолюту, що має глибокий сенс.

Під час вивчення четвертої теми курсу «**Філософія нового часу (XVII ст.) І філософія епохи просвітництва**» слід враховувати, що в центрі уваги нової філософії - теорія пізнання і вироблення загального для всіх наук методу пізнання. Не можна пізнавати Бога, природу, людину, суспільство, вважають філософи Нового часу, не з'ясувавши, перш за все закони пізнає Розуму. На відміну від інших наук філософія повинна вивчати саме мислення, його закони і методи, з якого починається побудова всіх наук. Цим питанням займаються Ф. Бекон, Т. Гоббс, Р. Декарт, Дж.Локк, Г. Лейбніц. Необхідно розглянути ряд установок, характерних для філософії даного періоду: 1. Висування науки в ранг найважливішого заняття людства. Саме наука (= розум) здатна збагатити людство, позбавити його від бід і страждань, підняти суспільство на новий етап розвитку, забезпечити суспільний прогрес (Ф. Бекон). 2. Повна секуляризація науки. Синтез науки з релігією, віри з розумом - неможливий. Ніякі авторитети не визнаються, крім авторитету самого розуму (Т. Гоббс). 3. Розвиток наук і кінцеве підпорядкування людиною природи можливо тоді, коли буде сформульований головний метод мислення, метод «чистого розуму», здатного діяти в усіх науках (Р. Декарт).

При пошуках нового «суперметода» відбувся поділ філософів на прихильників емпіризму («емпірії» - досвід) і раціоналізму («раціо» - розум). Емпірики (Ф. Бекон, Т. Гоббс, Дж. Локк та ін.) Вважали, що єдине джерело знання - це досвід. Раціоналісти (Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Лейбніц) вважали, що досвід, заснований на відчуттях людини, не може бути основою загальнонаукового методу. Слід порівняти ці два напрямки.

Під час вивчення п'ятої теми курсу «**Основні проблеми та ідеї німецької класичної філософії**» слід зазначити, що основоположником німецької класичної філософії є І. Кант, у філософському розвитку якого виділяються два періоди: докритичний і критичний. Аналізуючи зміст докритичного періоду, слід звернути увагу на гіпотези космогонії Канта і її роль у розвитку діалектичного погляду на природу. Головну увагу треба приділити вивченню його роботи «Критика чистого розуму», в якій ставиться спільне завдання дослідження можливостей і меж теоретичного пізнання. Треба усвідомити, в чому полягають ідеалістичні і в чому матеріалістичні моменти філософії Канта. Слід звернути увагу на його вчення про «трансцендентальної єдності апперцепції», яке виступає в якості умови, що робить можливим внутрішню єдність людського самосвідомості. Найбільший інтерес представляє вчення Канта про антиномії людського розуму, в якому найбільш яскраво виражені його діалектичні ідеї.

Аналізуючи філософське вчення Гегеля про абсолютну ідею, що лежить в основі буття, слід показати, що це вчення певним чином синтезувало принципи Спінози, Шеллінга, Фіхте, і в цьому синтезі тотожності буття і мислення було надано діалектичний характер. Звідси випливає важливий висновок, що це

тотожність, будучи спочатку потенційним, досягається актуально тільки в результаті розвитку системи, коли її кінець збігається з початком. Необхідно розкрити етапи розвитку абсолютної ідеї, яким відповідають три частини гегелівської системи: «Логіка», «Філософія природи», «Філософія духу». Предметом його логіки в результаті абсолютизації творчої активності суб'єкта в пізнанні виявляється розвиток усього світу за законами діалектики. Треба розібратися в сформульованих Гегелем основних законах діалектики і основних системних категоріях логіки.

Фейєрбах виступає проти підпорядкування людини абсолюту і, проголосивши «антропологічний принцип», ставить людину в центр своїх філософських досліджень. Необхідно розібратися в змісті цього принципу і відповідного йому поняття людської природи. Слід звернути увагу на ідеалізм Фейєрбаха в трактуванні їм історичного процесу, суспільних явищ і етики.

Під час вивчення шостої теми курсу **Західноєвропейська філософія XVII-XVIII ст.** слід показати історичну виправданість пануючого метафізичного методу мислення, пов'язаного з рівнем наукового пізнання того часу, а також зрозуміти, що методологічний раціоналізм і механіцизм, характерний для Нового часу, є результат перенесення принципів математики і механіки на філософію. Завершуючи філософію епохи Відродження, англійський матеріаліст Ф. Бекон разом з тим відкриває новий період в історії європейського матеріалізму, зазвичай характеризується як метафізичний матеріалізм. Він ставить перед філософією практичні цілі, пов'язані з відкриттям нових істин, необхідних для панування людини над природою. Показуючи специфіку матеріалізму Бекона, слід звернути увагу на його метафізичне вчення про «формах» і пов'язану з ним проблему руху. На закінчення треба відзначити значення ідей Бекона і їх роль в переході від філософії епохи Відродження до філософії XVII століття. Зіставляючи методологію Декарта з методологією Бекона, слід звернути увагу на її раціоналістичний характер, на декартівське вчення про дедукції і інтуїції як основного методу пізнання.

Розкриваючи дуалістичний характер метафізики Декарта, слід показати, що основні труднощі у вирішенні проблеми взаємодії матеріальної та духовної субстанцій він долає на шляху докази існування Бога, узгоджувального їх діяльність.

Пристаюючи до вивчення філософії Т. Гоббса, необхідно звернути увагу на його розбіжність з Декартом в розумінні знання, ідеї, субстанції, інтуїції. Розглядаючи особливості матеріалізму Гоббса, слід розкрити його механістичний характер, відтворити вчення про тіла як єдиних субстанціях та показати рішення Гоббсом проблеми співвідношення матерії і свідомості. Слід усвідомити матеріалістичний характер емпіризму Локка, зрозуміти відмінність його емпіричної точки зору від узкосенсуалістической, а також охарактеризувати причини і сенс непослідовності його матеріалізму. Розбираючи вчення Спінози про основні атрибути, відомих людському розуму, протяжності і мисленні, треба показати особливості монізму Спінози і його ставлення до навчання декартівської метафізики про субстанціях і атрибутах. Щоб скласти більш конкретне розуміння атрибутів, потрібно з'ясувати також вчення Спінози про модуси.

Вивчення філософії Г.В. Лейбніца представляє певні труднощі, викликані тим, що при її оцінці слід враховувати роль логічних досліджень філософа.

Необхідно вказати на ті невирішені проблеми і труднощі в філософських вченнях Декарта, Спінози, Локка, які привели Лейбніца до думки про ідеалістичному плуралізмі світу і внутрішньої активності складових його духовних субстанцій - монад (це проблема дуалізму, різноманіття світу, співвідношення сил і матерії). Філософська позиція Дж. Берклі, найвизначнішого представника англійської ідеалізму XVIII століття, повинна бути критично оцінена в зв'язку з поворотом у філософській ідеології англійської буржуазії до ідеалізму. Потрібно усвідомити, як саме Берклі пов'язував філософію з релігією і як він прийшов від суб'єктивного ідеалізму в теорії пізнання до об'єктивного ідеалізму в теорії буття. Одна з особливостей навчання Д. Юма полягала в тому, що він зробив методом своєї теорії пізнання психологічний аналіз. Розкриваючи особливості агностицизму і скептицизму Юма, необхідно показати подвійність його позиції: спрямованість агностицизму не тільки проти матеріалізму, але і проти відвертого ідеалізму і традиційних форм релігії.

Під час вивчення сьомої теми курсу «**Посткласична західна філософія кінця XIX-XX ст.**» слід враховувати, що на початку XX століття відбувається переоцінка цінностей і зміна філософами парадигми, тобто характеру (моделі) постановки філософських проблем і їх вирішення. Починаючи з другої половини XIX століття цей тип мислення - раціоналістична парадигма - піддається жорсткій критиці і починається перехід до некласичної філософії. Філософія кінця XIX-XX століття відмовляється від раціоналізму як єдиного способу філософствування, яка визнає розум основою пізнання, поведінки і діяльності людей; жорсткого поділу всіх філософських шкіл і напрямків за принципом: матеріалізм або ідеалізм; від догматизму в філософії - неодмінною посилення і опори на авторитети, від «партійності» в філософії. Необхідно проаналізувати основні риси філософії XX століття: Плуралізм у філософському мисленні; Терпимість (толерантність) сучасної філософії; Антропоцентризм сучасної філософії. Слід розглянути філософію життя (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше, А. Бергсон.) Важливо усвідомити, що згідно з представниками (Ф. Ніцше, В. Дільтей, Г. Зіммель, А. Бергсон, О. Шпенглер та ін.) цієї школи в основі розвитку світу і людини лежить не раціональна підстава, а ірраціональна реальність - «життя» як «творча еволюція», цілісний органічний «потік» («порив», «тривалість»), в якому нероздільні матерія і свідомість, свідоме і несвідоме, логіка і інтуїція

При вивченні ірраціоналізму А. Шопенгауера слід звернути увагу на його постулат про те, що світ не ґрунтується на принципах розуму. У світі взагалі немає розуму, в ньому все підпорядковано волі.

Суть поглядів Ф. Ніцше - це гімн сильному людині. На його думку, світ - вічне становлення, вічний потік, в якому все повертається на круги своя, Людина не повинна боятися смерті, тому що світ повторюється в часі з незначними змінами. Для того, щоб вижити людина повинна бути сильним. Саме цим положенням пояснюється критика Ніцше християнства - ідеології слабких - рабів, а не панів (життя). «Надлюдина» - це не герой і не велика людина. Це абсолютно нова порода людей, якої ще не було в світі - плід розвитку всього людства, не якийсь окремої нації

Анрі Бергсон - засновник інтуїтивізму. Життя як становлення починається в результаті первісного вибуху («життєвого пориву») і виступає як потік якісних змін. Початковий вибух викликав до життя інтелект і інтуїцію як форми життя і пізнання. Життя може бути пізнана тільки інтуїтивно, симпатичних. При цьому

знімаються всі протилежності, в тому числі і між пізнаваним і пізнає. Життя як би пізнає саму себе. Інтуїція схоплює живе через «тривалості» - суб'єктивно пережиті стану життя. Також слід розглянути основні філософські напрямки ХХ ст. : позитивізм, екзистенціалізм, герменевтику.

Під час вивчення восьмої теми курсу «Українська філософія» слід ознайомитись з філософською думкою в Україні. Розглянути джерела української філософської культури, національні особливості української філософії. Проаналізувати міфологічний світогляд праукраїнського етносу. Становлення християнського світогляду на Русі. Філософія Київської Русі (XI – XIV ст.) Звернути особливу увагу на розвиток “філософії серця” (Г. Сковорода, М. Гоголь, П. Юркевич). Слід дослідити історію філософії Кирило-Мифодіївського братства. Вивчити проблему національної ідентичності та української національної ідеї у поглядах І. Франка, Липинського, Донцова. Розглянути концепцію ноосфери В. Вернадського. Розглянути основні напрямки розвитку української філософії ХХ ст. Звернути увагу на розвиток Київської філософської школи, філософію української діаспори (Д. Чижевський, Рудницький, Мірчук та інші).

3.1.2 Питання для самоперевірки

1. Походження і предмет філософії. ([3], С.8, 9, 11)
2. Філософія і світогляд. ([3], С.8, 9)
3. Філософія і наука ([1], С.5-6)
4. Специфічні риси філософського знання. ([1], С.12-13)
5. Функції філософії. ([3], С. 13-14)
6. Основне питання філософії. ([1], С.12-13)
7. Антична філософія досократівського періоду. ([3], С.42-43)
8. Пошук першооснови буття. ([1], С.12-13)
9. Класичний період античної філософії. Софісти. ([1], С.23-24)
10. Етичний раціоналізм Сократа. ([3], С.47-48)
11. Об'єктивний ідеалізм Платона. ([3], С. 48-49)
12. Філософські ідеї Аристотеля. ([3], С.51-52)
13. Філософія епохи еллінізму і Древнього світу. Кініки.([3], С.52, [4], С. 202-203)
14. Вчення Епікура і його життєві ідеали. ([4], С. 211-212)
15. Етична концепція стоїків. Скептицизм. ([4], С. 211-212)
16. Основні риси та етапи середньовічної філософії. ([3], С.72-73)
17. Патристика: Августин Блаженний. Схоластика: Фома Аквінський. ([4], С. 383-384)
18. Суперечка про Універсал: номіналізм та реалізм. ([4], С. 390-391)
19. Основні напрямки і проблеми філософії епохи Відродження. ([3], С.75-76)
20. Основні проблеми і напрямки цього періоду. ([3], С.78-79)
21. Філософія епохи Просвітництва: специфіка і напрямки. ([3], С.105-106)
22. Загальна характеристика німецької класичної філософії. ([1], С.55-56)
23. Критична філософія І. Канта. ([3], С.111-112)
24. Ідеалістична філософія І. Фіхте і Ф. Шеллінга. ([3], С.109-110)
25. Об'єктивний ідеалізм Г. Гегеля. ([3], С.118, [4], С. 607-608)
26. Загальні риси і основні напрямки зарубіжної філософії ХХ століття. ([1], С.70-71)
27. Позитивізм і його модифікації. ([1], С.72-73)
28. Структуралізм. ([1], С.72-73)

29. Ірраціоналізм ХХ ст. ([1], С.72-73)
 30. Українська філософська думка. ([1], С.96-97)
 31. Історичні джерела формування української філософської думки. ([1], С.96-97)
 32. Докласична доба української філософії. ([1], С.100-101)
 33. Класична доба української філософії. ([1], С.108-109)
 34. Філософія Григорія Сковороди. ([1], С.108-109)
 35. Філософія українського романтизму. ([1], С.108-109)
 36. Українська академічна філософія. ([1], С.112-113)
 37. Розвиток української філософії ХІХ-ХХ ст. ([1], С.112-113)
- * *курсивом, виділені ті питання, що формують, базові результати навчання.*

3.2 Блок "Психологія" ЗМ-Л2

3.2.1 Повчання.

Під час вивчення першої теми курсу «Предмет психології. Методи психологічної науки» доцільно спрямувати на усвідомлення категоріального ладу психології як науки, основних етапів її історичного розвитку й виявлення механізмів психіки людини, співвідношення психіки і свідомості, визначення єдності і розбіжності психічних процесів, властивостей і станів, а також знаходження зв'язку психології з іншими науками й ознайомлення з основними напрямками сучасної психологічної думки. Студентові варто звернути увагу на те, що в сучасній психологічній науці існують різні підходи щодо розуміння психології як науки; слід розуміти місце "Психології" в системі наук; значення терміна «психологія»; завдання психологічної науки; зв'язок психології з іншими науками; студенти повинні пояснити основні напрямки в сучасній психології, називати основні методи психології та додаткові; пояснити кількісний та якісний аналізи дослідження психічних явищ.

Вивчаючи матеріал лекції №2 "Склад і структура особистості. Соціальні групи" слід вміти охарактеризувати поняття про особистість та її структуру; аналізувати міжособистісні стосунки у групі; пояснити психологічну сумісність і конфлікт у міжособистісних стосунках; визначати поняття про групи; охарактеризувати активність особистості та її джерела. Серед основних понять і категорій теми мають бути засвоєні такі: типове та індивідуальне, активність, потреба, мотив, інтерес, переконання, ідеал, установка, самосвідомість, колектив, конформізм.

Під час вивчення теми №3 "Психологічний аналіз діяльності" слід визначити і характеризувати психологічні функції діяльності; визначити психологічні характеристики діяльності, основні компоненти діяльності; характеризувати основні різновиди діяльності; розкрити структуру діяльності. Серед основних понять і категорій теми мають бути засвоєні такі: мета, мотив, ігрова діяльність, навчальна діяльність, професіографія, творча діяльність.

При вивченні теми №4 "Мова і мовлення як засіб спілкування" слід розкрити поняття про мову та її функції, про спілкування; характеризувати фізіологічні механізми мовленнєвої діяльності; визначити засоби спілкування та різновиди спілкування; розкрити функції спілкування. Серед основних понять і категорій теми мають бути засвоєні такі: моторна афазія, сенсорна афазія, сприймання мовлення, розуміння мовлення, праксеміка, рольові очікування.

Вивчаючи матеріал лекції №5 "Пізнавальні психічні процеси" слід визначити основні процеси чуттєвого пізнання; знаходити спільне та відмінне між сприйманням та відчуттям; охарактеризувати основні властивості відчуттів і сприймань; розкрити специфічні особливості мислення як вищої форми пізнавальної діяльності; охарактеризувати основні розумові операції; визначити різновиди та індивідуальні особливості мислення.

Під час вивчення теми №6 "Роль уяви і пам'яті в психічному житті людини" треба пояснити зв'язок уяви з об'єктивною дійсністю; проаналізувати фізіологічне підґрунтя уяви; визначити різновиди уяви; охарактеризувати основні теорії пам'яті; назвати різновиди пам'яті та її основні процеси; розкрити роль пам'яті в психічному житті людини. Серед основних понять і категорій теми мають бути засвоєні такі: репродуктивна уява, творча уява, художня уява, технічна уява, наукова уява, мнемічна діяльність.

Вивчаючи матеріал лекції №7 "Емоційна сфера особистості" треба визначити психологічні функції почуттів; пояснити фізіологічний механізм почуттів; розрізнити форми вираження і форми переживання емоцій та почуттів; охарактеризувати довільні дії та їх особливості; проаналізувати складні вольові дії; назвати основні якості волі.

Під час вивчення теми №8 "Індивідуально-психологічні особливості особистості" слід встановити зв'язок між темпераментом та типом нервової системи; розкрити роль темпераменту в діяльності людини; розрізнити типи темпераменту; визначити структуру здібностей; пояснити зв'язок характеру з типом темпераменту; розкрити природу характеру. Серед основних понять і категорій теми мають бути засвоєні такі: сенситивність, реактивність, пластичність, ригідність, екстравертованість та інтровертованість.

3.2.2 Питання для самоперевірки.

1. *Що є предметом психології? ([1] С.5; [2] С.22-24).*
2. *Які основні групи психічних явищ вона вивчає? ([1] С.6;)*
3. *Які основні завдання стоять перед сучасною психологією? ([1] С.7;)*
4. *Що таке метод наукового дослідження? ([1] С.16; [2] С.36).*
5. *Назвіть вимоги до застосування методу спостереження ([1] С.17-18; [2] С.38).*
6. *Назвіть основні ознаки особистості ([1] С.25; [3] С.36).*
7. *У чому виявляється суспільна сутність особистості? ([1] С.26; [3] С.37).*
8. *Що в особистості зумовлене її біологічною природою? ([1] С.26; [3] С.37).*
9. *Як співвідносяться поняття «особистість» та «індивідуальність»? ([2] С.180-183).*
10. *Охарактеризуйте структуру особистості ([1] С.26;*
11. *У чому суть теорії активності З. Фрейда? ([1] С.27; [3] С.44-45).*
12. *Що таке спрямованість особистості? ([1] С.29; [2] С.187-191).*
13. *За якими ознаками поділяються групи? ([1] С.34-35;*
14. *Яка група може стати для особистості референтною? ([1] С.35;*
15. *Які ознаки мають групи різного ступеня організації? ([1] С.36-37;*
16. *Назвіть істотні ознаки колективу. ([1] С.35-36;*
17. *Що характеризує діяльність як специфічну форму людської активності? ([1] С.42; [2] С.197-198).*
18. *Якими є основні компоненти діяльності? ([1] С.43-44;*

19. Якою є послідовність етапів формування навичок? ([1] С.46-48;
 20. Що таке мова та які її основні елементи? ([1] С.54-55;
 21. Перелічіть основні функції мови. ([1] С.65-66; [2] С.130-131).
 22. У чому полягає специфіка усного мовлення? ([1] С.59; [2] С.132-135).
 23. Чим зумовлюється потреба у спілкуванні між людьми? ([1] С.62-63).
 24. За якими принципами відчуття поділяють на різновиди? ([1] С.72-73;
 25. Охарактеризуйте основні властивості відчуттів. ([1] С.73;
 26. Як взаємопов'язані відчуття та діяльність? ([1] С.80-81;
 27. Який психічний процес називається сприйманням? ([1] С.81-83; [2] С.92-93).
 28. У чому полягає спільне та відмінне між сприйманням і відчуттям? ([1] С.72; С. 81; [2] С.99).
 29. За якими принципами мислення можна поділити на види? ([1] С.87-90;
 30. У чому полягає специфічність відображення дійсності у процесах уяви? ([1] С.98-99; [5] С.125-126).
 31. Яка роль пам'яті у психічному житті людини? ([1] С.106-107; [2] С.105-106).
 32. У чому виявляються індивідуальні особливості пам'яті? ([1] С.111-114; [2] С.116-120).
 33. У чому полягає відмінність емоцій від почуттів? ([1] С.116-117; [5] С.142-144).
 34. Які об'єктивні та суб'єктивні чинники можуть впливати на настрої? ([1] С.123-125; [2] С.145-146).
 35. У чому виявляються основні функції волі? ([1] С.106-107; [2] С.242-243; [5] С. 150-151).
 36. Що таке вольове зусилля і що його викликає? ([1] С.126-127; [5] С.154-155).
 37. У чому полягає слабкість волі і якими є її причини? ([1] С.129-130; [5] С.156-157).
 38. У чому виявляються здібності особистості? ([1] С.139-140; [2] С.226-227).
 39. Як взаємопов'язані здібності та задатки? ([1] С.144-145; [2] С.227-232).
 40. Які риси особистості поєднує в собі характер? ([1] С.146-147; [3] С.173-174).
 41. Яким є механізм формування властивостей характеру? ([1] С.150-154; [3] С.176-181).
- * *курсивом, виділені ті питання , що формують, базові результати навчання.*

3.3. Блок "Філософія" ЗМ-П1

3.3.1 Повчання

Під час підготовки до теми № 1 **Предмет філософії** студентам слід звернути увагу на те, що всі проблеми, які цікавили філософію протягом всього її історичного розвитку, нерозривно пов'язані з існуванням людини, з його духовною потребою в осмисленні світу і в побудові свого ставлення до цього світу. Специфіку філософії можна виявити через її порівняння з конкретними науками.

Під час підготовки до теми № 2. студентам потрібно ознайомитися з досократичної філософією: Мілетська школа; Піфагорійська школа; Геракліт

Ефеський; Елейська школа; Атомісти. Давньогрецька філософія класичного періоду: Сократ; Платон; Аристотель.

Під час підготовки до теми № 3. **Філософія Середньовіччя та Відродження** студентам необхідно ознайомитися з основними принципами філософії Середньовіччя, основними етапами розвитку середньовічної філософії (апологетика, патристика, схоластика). Проаналізувати основні особливості філософії доби Відродження, натурфілософії доби Відродження, гуманізма, ренесансного неоплатонізму, утопічної філософії.

Під час підготовки до теми № 4 **Класична німецька філософія** студентам потрібно ознайомитися з основними положеннями Філософії І. Канта, Філософії Фіхте (науковчення), Філософії Г. Гегеля (абсолютний ідеалізм, діалектика). Філософії Шеллінга, Філософії Фейєрбаха (антропологічний матеріалізм).

Під час підготовки до теми № 5. **Ірраціоналізм. «Філософія життя»** студентам треба проаналізувати джерела та основні етапи розвитку ірраціоналізму в філософії. Ознайомитися з основними положеннями Філософії А. Шопенгауера, Філософії Ф. Ніцше, Філософії А. Бергсона.

Під час підготовки до теми № 6. **Екзистенціалізм** студенти знайомляться з передумовами та причинами становлення екзистенціалізму. С. К'єркегора. Аналізують положення німецького екзистенціалізму, французького екзистенціалізму.

Під час підготовки до теми № 7. **Соціальна філософія: предмет і метод.** Студенти знайомляться з теоріями суспільства як цілісної системи. Вивчають предмет і методи соціальної філософії. Розглядають теоретичні моделі суспільства. Роблять висновки щодо того, що суспільство це система, яка саморозвивається. Аналізують основні сфери і соціальну структуру суспільства.

Під час підготовки до теми № 8. **Українська філософія** студенти вивчають історичні джерела формування української філософської думки. Знайомляться з докласичною добою української філософії. Розглядають класичну добу української філософії. Аналізують основні положення Філософії Григорія Сковороди, Філософії українського романтизму. Розглядають історію Української академічної філософії та розвиток української філософії ХІХ-ХХ ст.

3.4. Блок "Психологія" ЗМ-П2

3.4.1 Повчання

Під час підготовки до теми №1 **Предмет психології. Методи психологічної науки** увага студентів має бути зосереджена на визначення об'єкту та предмету психології як науки, характеристиці основних етапів її розвитку, аналізі особливостей, що зумовили місце психології в системі наук, вивченні структури, основних методів і функцій науки, а також зосередитись на методах психології як основи періодизації історії психології. Серед основних понять і категорій мають бути засвоєні такі: психіка, психічні явища, рефлекс, іррадіація й концентрація нервових процесів, свідомість, експеримент, спостереження, якісний аналіз результатів дослідження.

Під час підготовки до теми №2 **«Склад і структура особистості. Соціальні**

групи» увага студентів має бути зосереджена на з'ясуванні концепції особистості в загальній психології. Співвідношення понять людина, індивід, особистість, індивідуальність. Студенти повинні розумітися в розгляді питань про особистість як про структуру і систему взаємозв'язаних та взаємодоповнюючих елементів. Вони повинні знати атрибути, які висуває структурний аналіз в якості основних характеристик особистості як психологічного феномену, розумітися на питаннях співвідношення біологічного і соціального в структурі особистості. Студенти повинні чітко розрізняти і розумітися в цих поняттях, знати види ролей і від чого залежать їх діапазон та кількість. Чітко відрізняти поняття група і колектив. Вони повинні усвідомити, що група – це людська спільність, яка виділяється із соціального цілого на основі певних ознак характеру діяльності, соціальної належності, структури, композиції, рівня розвитку міжособистісних взаємовідносин. Величина, структура і склад групи визначається цілями й завданнями діяльності, в яку вона залучена або заради якої створена. Особливу увагу слід приділити референтним групам для особистості, оскільки саме вони мають для неї суттєве значення. Серед основних понять і категорій мають бути засвоєні такі: індивід, особистість, індивідуальність, структура особистості, біологічна підструктура, соціальний досвід, направленість, активність, мотив, інтерес, ідеали, переконання, навички, цілі, установки, референтна група, офіційна група, неофіційна група, колектив, конформізм.

Під час підготовки до теми №3 **«Психологічний аналіз діяльності»** студенти повинні усвідомити, що діяльність – одна з основних категорій психологічної науки. Студенти мають знати, що діяльність має власну структуру і включає в себе дії та операції як складові одиниці, які співвідносяться з потребами, мотивами і цілями. При опрацюванні теми студенти повинні добре запам'ятати, що розрізняють три головні різновиди діяльності: гру, вчення, труд. Характерною особливістю для усіх видів людської діяльності є те, що вони пов'язані з мовною діяльністю. Вона сприяє розвитку змісту і форм усіх видів діяльності, та їх цілеспрямованості і мотивації. Студенти повинні чітко усвідомлювати різницю поміж екстеріоризацією та інтеріоризацією дій, розуміти значення цих процесів в житті особистості, вміти виділяти компоненти структури діяльності, вміти їх характеризувати, розумітися у способах діяльності і процесі їх освоєння. Серед основних понять і категорій мають бути засвоєні такі: діяльність, мотив, ціль, інтеріоризація, екстерналізація, зворотна аферентація, дія, вміння, навички, вправи, автоматизація навиків, перенос навиків, інтерференція, гра, навчання, труд, творчість.

Під час підготовки до теми №4 **"Мова і мовлення як засіб спілкування"** увага студентів має бути зосереджена на розумінні поняття про мову та її функції, характеризувати фізіологічні механізми мовленнєвої діяльності; визначити засоби спілкування та різновиди спілкування; розкрити функції спілкування. Серед основних понять і категорій мають бути засвоєні такі: слово, мова, словниковий склад, активний та пасивний запас слів, граматична будова, сприймання мовлення, розуміння мовлення, афазія.

Під час підготовки до теми №5 **"Пізнавальні психічні процеси"**. Студенти мають знати, що існує двосторонній підхід до розуміння відчуттів. Так, виходячи з питання про пізнавальність або не пізнавальність світу, відчуття розглядаються або як образ реальної речі, або як її умовний знак. Також повинні знати, що, розглядаючи класифікацію відчуттів, слід починати із властивостей подразника та

рецептора, на який він впливає. Вони повинні розумітися на видах відчуттів та відповідних для них органах; знати загальні властивості відчуттів. Студенти повинні усвідомлювати, що адекватний подразник викликає відчуття лише тоді, коли інтенсивність його впливу досягає визначеного рівня, порога. На цій підставі вони повинні вміти розрізняти нижній та верхній пороги чуттєвості, а також знати, що відмінність поміж верхнім та нижніми абсолютними порогоми характеризує діапазон чуттєвості людини. Студенти мають убачати різницю поміж відчуттям та сприйманням, розумітися в значенні сприймання, вміти класифікувати різновиди сприймання, відслідковувати його зв'язок з мисленням та мовою, почуттями, волею, знати властивості сприймання. Студенти повинні розрізняти поняття спостережливості та спостереження, розумітися у типах сприймання та спостереження. Слід вміти охарактеризувати основні розумові операції; визначити різновиди та індивідуальні особливості мислення.

Під час підготовки до теми №6 "**Роль уяви і пам'яті в психічному житті людини**". Студенти повинні знати, що мислення та уява належать до рівня абстрактного пізнання. Це вища форма пізнання дійсності. В розвитку вигляді ці пізнавальні психічні процеси властиві лише людині, котра має свідомість і проявляє свою психічну активність в діяльності. Повинні знати і розумітися в основних поняттях теми, вміти розрізняти види уяви. Особливу увагу також слід приділити питанням співвідношення уяви і предметної дійсності, уяви та органічних процесів, уяви та емоцій, уяви та рухливої сфери, уяви та патології мозкової діяльності. Чітко усвідомлювати значення пам'яті в житті людини, яка є формою психічного відображення, і полягає в закріпленні, збереженні й подальшому відтворенню минулого досвіду. Вони повинні знати, що пам'ять забезпечується розумовими діями. Ті дії, які людина використовує при запам'ятовуванні, збереженні, відтворенні матеріалу, називається мнемічними діями. Знати загальні властивості пам'яті, розуміти значення пам'яті в житті особистості; виділяти та характеризувати індивідуальні відмінності в пам'яті людини, способи запам'ятовування матеріалу, етапи логічного запам'ятовування, умови продуктивності запам'ятовування.

Під час підготовки до теми №7 "**Емоційна сфера особистості**" студенти повинні усвідомлювати, що будь-яка діяльність людини, її поведінка завжди викликають емоції та почуття – позитивне або негативне відношення до неї. На цій підставі студенти повинні вміти розрізняти поняття емоції і почуття, оскільки вони мають відмінності в змісті. Разом з тим студенти повинні усвідомлювати, що в сфері емоційного життя людини почуття й емоції мають тісний зв'язок, проявляються в єдності. Студенти повинні чітко розумітися у формах переживання почуттів, знати, що таке емоційний тон відчуттів, настроїв, афект, стрес, фрустрація. Вони мають також знати, що стійкі почуття – це вища форма розвитку емоцій. Студенти мають усвідомлювати головну відмінність почуттів від емоцій. Студенти повинні знати, що емоції та почуття характеризуються якістю, активністю, полярністю, тривалістю та інтенсивністю. Студентам рекомендується в процесі класифікації видів почуттів, особливу увагу приділити саме моральним, інтелектуальним, естетичним і практичним почуттям. В процесі вивчення волі як психічного процесу, студенти мають чітко усвідомлювати, що вона є свідомою організацією і саморегуляцією людини своєї діяльності й поведінки і спрямована на подолання труднощів при досягненні поставлених цілей. Студенти повинні знати, що воля є важливим компонентом психіки людини, нерозривно зв'язаною з

мотивами, пізнавальними і емоційними процесами.

Під час підготовки до теми №8 "**Індивідуально-психологічні особливості особистості**" студенти повинні знати, що темперамент характеризує динамічну сторону психічних реакцій людини – їх темп, швидкість, ритм, інтенсивність. Знати визначення темпераменту, надавати характеристику теоріям темпераменту, типам темпераменту, розрізняти сучасні підходи до вивчення проблеми темпераменту. Вміти виділяти основні складові темпераменту, характеризувати властивості і компоненти темпераменту, аналізувати роль темпераменту в діяльності і спілкуванні. Студенти повинні знати визначення поняття характер, орієнтуватися у основних теоріях стосовно співвідношення темпераменту і характеру, мати уяву про основні риси типового характеру, чітко розрізняти поняття задатки та здібності, надавати психологічну характеристику загальним здібностям, розуміти співвідношення поміж вродженим та набутиим.

4.ПИТАННЯ ДО ЗАХОДІВ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1. Тестові завдання до тестування у модулі ЗМ-Л1

- 1. Термін «Відродження» вперше з'являється в праці:** ([1] С.79)

- 2. Визначальне значення для філософії Нового часу мало:** ([1] С.47)

- 3. Уявлення про «дух законів» Ш. Монтеск'є поклало початок напряму...** ([1] С.39-44)

- 4. Згідно з концепцією М. Вебера, суспільство – це....** ([1] С.2-3)

- 5. Основний робочий метод Ф. Бекона - це:** ([1] С. 97)

- 6. В економічній сфері життя суспільства матеріальне виробництво вирішує наступні завдання ...**

([1] С.15-22)

7. Соціал-дарвінізм визнає, що....

([1] С.1-2)

8. Для Вольтера рівність людей - це, перш за все, рівність...

([1] С. 38-38)

9. Суб'єкт пізнання в сучасній гносеології – це...

([2] С.1-2)

10. Яке питання не відноситься до вихідних питань вищих і вічних інтересів людського розуму, згідно з поданням І.Канта ?

([1] С. 112)

11. Історичний період розвитку схоластики...

([2], С.1-2)

12. У християнському вченні Петраркі приваблювала в першу чергу:

([1] С. 81)

13. Мішель Монтень в античній філософії понад усе цінував ...

([2] С. 3-4)

14. Вчення Фоми Аквінського і ціле релігійно-філософський напрямок, яке ним створене, називається:

([1] С. 73)

15. Витончені філософські теорії, науки і книги зовсім не потрібні, вважали...

([2], С.1-2)

16. Засновником етики в західноєвропейській філософії вважається:

([1] С. 44)

17. У своїй теорії пізнання Ф. Бекон дотримувався концепції:

([1] С. 97)

18. У своїй знаменитій книзі «Похвала дурості» Еразм Роттердамський (1469-1563.) висміяв...

([2] С. 373-374)

19. Цілий ряд філософських напрямків, які розвивають ідеї Декарта, в історії філософії називають:

([1] С. 93)

20. З точки зору гедонізму, сенс життя полягає в тому, що ...

([2] С.1-2)

- 21. Всі тіла в світі мають на меті свого руху і розвитку, яка задана Богом як причиною всіх причин, вважав:** ([1] С. 48)
- 22. «Першим італійським гуманістом» або «батьком гуманізму» в Італії традиційно вважається:** ([1] С. 81)
- 23. Майевтика - це:** ([1] С. 333)
- 24. Фактору випадковості в саморозвитку суспільства основне значення надає сучасний напрям...** ([2] С.1-2)
- 25. Передбачення діяльності та її результату з точки зору вироблення ідеалів, рішень, програм, норм і плану майбутньої діяльності** ([2] С.1-2)
- 26. Згідно психоаналітичному вченню З.Фрейда, життя в цілому і більшість конкретних вчинків людини визначається...** ([2] С.4-5)
- 27. «В одну і ту ж саму річку не можна увійти двічі», - говорив** ([2] С.1-2)
- 28. Найбільш відома і історично значима в системі Епікура...** ([2] С. 1-2)
- 29. Розуміння Макіавеллі співвідношення політики і моралі часто визначається іншими як...** ([3] С.8-10)

4.2. Тестові завдання до тестування у модулі ЗМ-П1

1. Період становлення філософії: ([3] С. 17-18)
2. Де зароджується філософія? ([3] С. 19-20)
3. Співвідношення між поняттями «філософія» та «світогляд»: ([3] С. 8-9)

4. Дослівний переклад терміну «філософія»: ([3] С. 11-12)
5. Першим використав термін «філософ» по відношенню до людей, які прагнуть високої мудрості: ([3] С. 14-15)
6. Кому належить вислів: «Філософію породило неробство»? ([3] С. 51-52)
7. Основне питання філософії: ([3] С. 11-12)
8. Автором терміну «світогляд» є: ([3] С. 11-12)
9. Для якого типу світогляду характерне циклічне розуміння історії?([3] С.11-12)
10. Історія філософії – це: ([1] С. 1-2)
- 11.Матеріалізм Л.Фейєрбаха є: ([1] С. 1-2)
12. Основоположником теорії “географічного детермінізму” вважають: ([1] С. 1-2)
13. Родоначальником екзистенціалізму вважають: ([1] С. 1-2)
14. “Людина є мірою всіх речей” – це вислів: ([3] С. 5-6)
15. Головною проблемою класичної німецької філософії є: ([3] С. 109-110)
16. Вивчення структури дослідження об’єкта є сутністю: ([1] С.1-2)
17. Початковим етапом середньовічної філософії є: ([1] С.1-2)
18. Демокріта вважають основоположником: ([1] С.1-2)
19. Світогляд – це: ([2] С.1-2)
20. Засновником емпіріокритицизму вважають: ([1] С.1-2)
21. Матеріалізм – це: ([1] С.1-2)
22. Воду як першооснову всього суцього розумів: ([1] С.1-2)
23. Джордано Бруно був представником: ([1] С.1-2)
24. Філософське вчення Б.Спінози ґрунтується на: ([2] С.1-2)
25. Засновником позитивізму вважають: ([2] С.1-2)
26. Вчення про “три світи” є складовою філософської системи: ([2] С.1-2)

27. Первинним елементом буття у філософії Лейбніца виступає: ([2] С.1-2)
28. Неопозитивізм вивчає: ([2] С.1-2)
29. Теорія суспільного розвитку К.Маркса і Ф.Енгельса – це: ([3] С. 138-139)
30. Першим давньогрецьким філософом вважають: ([3] С. 41-42)
31. В основі діалектичного матеріалізму лежить діалектика: ([2] С.1-2)
32. Філософія Платона й Аристотеля – це: ([3] С. 48-50)
33. Концепція цілісності людської психіки викладена З.Фрейдом у праці: ([3] С. 145)
34. Сократ увійшов в історію як: ([3] С. 46-47)
35. Герменевтика – це: ([2] С.1-2)
36. Структуралізм – це вчення про: ([2] С.1-2)
37. Анаксимандр вважав першоосновою всього суцього: ([2] С.1-2)
38. Клод Леві-Стросс є найвидатнішим представником: ([2] С.1-2)
39. Ідеалізм – це: ([2] С.1-2)
40. Пантеїзм – вчення, згідно з яким Бог: ([3] С. 93-94)
41. “Філософія життя” – це: ([3] С. 138-139)
42. Філософія стоїцизму стверджує: ([2] С.1-2)
43. Засновником феноменологічного напрямку в сучасній західній філософії вважають: ([3] С. 149-150)
44. Персоналізм – це вчення про: ([2] С.1-2)
45. “Матерія – це те, що, впливаючи на наші чуттєві органи, викликає відчуття”.
Автором цього визначення є: ([2] С.1-2)
46. Методом наукового пізнання у Р.Декарта виступає: ([3] С. 96-97)
47. Первинним елементом буття у філософії Г.Лейбніца є: ([2] С.1-2)
48. Еріх Фромм є відомим представником: ([3] С. 147-148)

49. Головною у філософії Відродження була проблема: ([3] С. 75-76)

50. Постпозитивізм – це: ([2] С.1-2)

51. Родоначальником української класичної філософії вважають: ([3] С.163-164)

4.3 Тестові завдання до тестування у модулі ЗМ-П2.

1. Визначте предмет психології як науки:

([1] С. 5)

2. Доповніть необхідне поняття:

Готовність людини успішно виконувати певну діяльність, що ґрунтується на знаннях:

([1] С. 45)

3. Доповніть необхідне поняття:

Спостереження, анкетування, тестування, експеримент – це ... психології як науки.

([2] С. 36)

4. Визначте вірне поняття:

Своєрідним проявом безвілля і пристосовницької позиції особистості є ...

([1] С. 36)

5. Хто з античних вчених був автором першої наукової праці «Про душу» і вважається «батьком» психології?

([1] С. 17)

6. Доповніть визначення:

Внутрішня рушійна сила, що спонукає людину до діяльності – це ...

([1] С. 27)

7. Як називається метод, який передбачає створення штучних умов, у яких досліджувана якість може бути найкраще оцінена?

([2] С. 37)

8. Доповніть вірне визначення:

Група людей ,які об'єднані спільною діяльністю та мають єдині цілі, підпорядковані цілям суспільства – це ...

([1] С. 35)

9. Визначте вірне ім'я:

Засновником теорії психоаналізу був ...

([2] С. 27)

10. Доповніть визначення:

Усвідомлювання людиною себе самої у своєму ставленні до зовнішнього світу та інших людей – це ...

([1] С. 29)

11. Доповніть визначення:

Галузь психології, яка вивчає формування та розвиток психіки на різних етапах життя людини – це:

([1] С. 28)

12. Надати означення: Референтна група -

([1] С. 35)

13. Визначте вірне поняття:

Процес формування особистості в певних соціальних умовах, засвоєння соціального досвіду, моральних норм і суспільних цінностей -

([1] С. 36)

14. Визначте вірне поняття:

Поведінка людини, яка характеризується зовнішньою відповідністю цілям колективу при внутрішньому розходженні з ними, нездатністю відстоювати власну позицію, схильністю піддаватись впливу групи -

([1] С. 36)

15. Виберіть вірну відповідь:

Провідною діяльністю дітей дошкільного віку є:

([1] С. 49)

16. Надати означення: Ідеал....

([1] С. 28)

17. Виберіть вірну відповідь:

До якої групи методів відносяться методи бесіди, анкетування, інтерв'ю:

([1] С. 16)

18. Визначте вірне поняття:

Потреба це:

([1] С. 27)

19. Доповніть необхідне поняття:

Галузь, яка вивчає психічні можливості людини, що взаємодіє з машинами та інформаційними системами – це

([1] С. 14)

20. Визначте вірне ім'я:

Засновником психології як науки вважається:

([2] С. 12)

21. Надати означення: Мотив -....

([1] С. 27)

22. Визначте вірну відповідь :

Сучасна психологія свої дослідження базує на :

([1] С. 17)

23. З ім'ям якого психолога пов'язане відкриття несвідомих провів психіки?

([1] С. 27)

24. Який структурний компонент особистості полягає у сукупності спонукань до діяльності?

([1] С. 43)

25. Визначте вірну відповідь :

Кому належить вдома праця «Рефлекси головного мозку»?
([1] С. 6)

26. Надати означення :

Навички -

([1] С. 46)

27. Виберіть вірну відповідь:

Співставленням та диференціацією психіки людини та тварин займається:

([2] С. 38)

28. Виберіть вірну відповідь:

«Самосвідомість» це:

([1] С. 29)

29. Доповніть вірне поняття:

Система домінуючих цілей і мотивів її діяльності, які визначають її самоцінність і суспільну значущість це...

([1] С. 29)

30. Діяльність людини це:

([1] С. 42)

31. Визначте вірну відповідь:

Який пізнавальний процес забезпечує формування людиною образів майбутнього:

([1] С. 98)

32. Закінчить речення:

Здатність, нетрадиційно мислити, швидко розв`язувати проблемні ситуації –

....

([1] С. 95)

33. Визначте вірне поняття:

Яка з функції мовлення вважається найважливішою?

([1] С. 54)

34. Перелічить види афазії:

([1] С. 60)

35. Доповніть визначення :

Психічний процес відображення в мозку людини предметів та явищ в цілому, у сукупності всіх їх якостей та властивостей при безпосередній дії на органи чуття – це

([1] С. 81)

36. Виберіть вірну відповідь: Мовлення, яке не виконує функцію спілкування, а

лише обслуговує процес мислення конкретної людини, називається:
([1] С. 61)

37.Визначте зайве поняття:

До різновидів людської діяльності належать:

([1] С. 48)

38. Доповніть визначення:

Соціально сформований та усталений рух,що передає певний психічний стан це:

([1] С. 62)

39. Надати означення:

Мовлення....

([1] С. 59)

40.Визначте зайве поняття:

До соціальних рис особистості належать:

([1] С. 60)

41. Доповніть визначення:

Афазія це -

([1] С. 63)

42.Доповніть визначення :

До вищої абстрактної форми пізнання об`єктивної реальності належить

([1] С. 86)

43. Перелічіть різновиди мовлення:

([1] С. 59)

44.Доповніть речення: ...- це процес створення людиною на основі попереднього досвіду образів об'єктів, яких вона ніколи не сприймала. [1] С. 98)

45.Визначте вірну відповідь:

Який вид пам`яті виявляється у процесі набування і закріплення знань, умінь і навичок,розрахованих на їх тривале збереження та наступне використання в діяльності людини? ([1] С. 110)

46.Визначте вірну відповідь:

Який вид пам`яті властивий тільки людині? ([1] С. 111)

47. Доповніть визначення:

Спілкування характерне для первинних груп,в яких усі члени підтримують між собою безпосередні контакти і спілкуються один з одним – це([1] С. 64)

48. Надати означення:

Діалогічне мовлення...

([1] С. 59)

49.Визначте вірне поняття:

- Міжгрупове спілкування : ([1] С. 67)
- 50. Доповніть визначення:**
Найвища стадія розвитку психіки, притаманна тільки людині – це.....([1] С. 27)
- 51.Визначте необхідне поняття:**
... це спосіб розуміння іншої людини через усвідомлюване чи неусвідомлюване уподібнення її самому суб'єкту, що пізнає. ([1] С. 66)
- 52. Перелічить функції спілкування :** ([1] С. 65)
- 53.Визначте зайве поняття :**
- До різновидів мовлення належать: ([1] С. 59)
- 54. Доповніть визначення:**
...комунікація, в яку входить проміжна ланка — третя особа, технічний засіб або матеріальна річ. ([1] С. 68)
- 55. Надати означення :**
Спілкування - ([1] С. 62)

4.4 Тестові завдання до модульної контрольної роботи у модулі ЗМ-Л2

1. Основоположником теорії “географічного детермінізму” вважають: ([1] С. 1-2)
2. Родоначальником екзистенціалізму вважають: ([1] С. 1-2)
3. “Людина є мірою всіх речей” – це вислів: ([3] С. 5-6)
4. Головною проблемою класичної німецької філософії є: ([3] С. 109-110)
5. Вивчення структури дослідження об’єкта є сутністю: ([1] С.1-2)
6. Початковим етапом середньовічної філософії є: ([1] С.1-2)
7. Демокріта вважають основоположником: ([1] С.1-2)
8. Світогляд – це: ([2] С.1-2)
9. Засновником емпіріокритицизму вважають: ([1] С.1-2)
10. Матеріалізм – це: ([1] С.1-2)
11. Воду як першооснову всього суцього розумів: ([1] С.1-2)
12. Джордано Бруно був представником: ([1] С.1-2)

13. Філософське вчення Б.Спінози ґрунтується на: ([2] С.1-2)
14. Засновником позитивізму вважають: ([2] С.1-2)
15. Вчення про “три світи” є складовою філософської системи: ([2] С.1-2)
16. Вчення Фоми Аквінського і ціле релігійно-філософський напрям, яке ним створене, називається: ([1] С. 73)
17. Витончені філософські теорії, науки і книги зовсім не потрібні, вважали... ([2], С.1-2)
18. Засновником етики в західноєвропейській філософії вважається: ([1] С. 44)
19. У своїй теорії пізнання Ф. Бекон дотримувався концепції: ([1] С. 97)
20. У своїй знаменитій книзі «Похвала дурості» Еразм Роттердамський (1469-1563.) висміяв... ([2] С. 373-374)
21. Цілий ряд філософських напрямків, які розвивають ідеї Декарта, в історії філософії називають: ([1] С. 93)
22. З точки зору гедонізму, сенс життя полягає в тому, що ... ([2] С.1-2)
23. Всі тіла в світі мають на меті свого руху і розвитку, яка задана Богом як причиною всіх причин, вважав: ([1] С. 48)
24. «Першим італійським гуманістом» або «батьком гуманізму» в Італії традиційно вважається: ([1] С. 81)
25. Майевтика - це: ([1] С. 333)
26. Фактору випадковості в саморозвитку суспільства основне значення надає сучасний напрям... ([2] С.1-2)

- 27. Передбачення діяльності та її результату з точки зору вироблення ідеалів, рішень, програм, норм і плану майбутньої діяльності**
([2] С.1-2)
- 28. Згідно психоаналітичному вченню З.Фрейда, життя в цілому і більшість конкретних вчинків людини визначається...**
([2] С.4-5)
- 29. «В одну і ту ж саму річку не можна увійти двічі», - говорив**
([2] С.1-2)
- 30. Найбільш відома і історично значима в системі Епікура...**
([2] С. 1-2)
- 31. Розуміння Макіавеллі співвідношення політики і моралі часто визначається іншими як...**
([3] С.8-10)
- 32.Галузь психології, яка вивчає формування та розвиток психіки на різних етапах життя людини – це:**
([1] С. 14)
- 33.З якої науки розвинулась психологія?**
([1] С. 5)
- 34.Як називається метод, який передбачає створення штучних умов, у яких досліджувана якість може бути найкраще оцінена?**
([1] С. 17)
- 35.Встановити пропущені слова або закінчити речення:**
....- емоція, що виникає в результаті усвідомлення людиною реальної або мнимої невідповідності його вчинків:
([1] С. 116)
- 36.Встановити пропущені слова або закінчити речення:**
.... – це стан повного фізичного,духовного та соціального благополуччя,а не тільки відсутність хвороб або фізичних вад.
([1] С. 117)
- 37.Що є стандартизованим випробуванням, яке передбачає використання запитань чи завдань закритого типу?**
([1] С. 17)
- 38. Яка психологічна характеристика особистості відбиває її порівняно тривалі душевні переживання?**
([2] С. 23)
- 39. Виберіть вірну відповідь:**
Як називається здатність людини свідомо змінювати спрямованість своєї діяльності?
([2] С. 164)
- 40.Закінчить речення:**
«Самопізнання – це засіб...
([1] С. 27)
- 41.Визначте вірне ім`я:**
Хто з вітчизняних вчених закликав до самопізнання і називався «українським Сократом»?
([2] С. 13)

42.Визначте вірну відповідь:

Моральна якість, що характеризує поведінку людини, для якої повага до інших стала нормою поведінки і звичним способом спілкування з оточуючими, називається: ([1] С. 118)

43. Закінчить речення:

Психологічна реакція, пов'язана з розчаруванням,невдачею у досягненні мети, втратою надії тощо – це.... ([1] С. 119)

44. Визначте вірну відповідь:

Уява,яка реалізується безпосередньо під впливом зовнішніх подразників,які діють в даний момент,називається: ([1] С. 98-99)

45.Доповніть визначення:

Реакція організму на подразнення, яка здійснюється за допомогою нервової системи – це.... ([1] С.7)

46. Виберіть вірну відповідь:

Співставленням та диференціацією психіки людини та тварин займається: ([2] С.25)

47. Виберіть вірну відповідь:

До якої групи методів відносяться методи бесіди,анкетування,інтерв'ю: ([2] С.37)

48. Доповніть визначення:

Найвища стадія розвитку психіки, притаманна тільки людині – це.... ([1] С.28)

49. Визначте вірне ім'я:

Засновником психології як науки вважається: ([2] С.8)

50. Виберіть вірну відповідь:

Якому компоненту свідомості людини відповідає пізнання людиною своїх власних якостей та особливостей? ([1] С.27)

51. З чого починається діяльність пам'яті? ([1] С.106)

52.Що є природженими передумовами розвитку здібностей? ([1] С.139)

53. Визначте вірну відповідь:

Який пізнавальний процес забезпечує формування людиною образів майбутнього? ([1] С.98)

54. Визначте вірну відповідь:

Яка властивість уваги передбачає її тривале збереження на одному об'єкті? ([2] С.164)

55. Виберіть вірну відповідь:

Якій психологічній категорії відповідає така функція – подолання перешкод і досягнення поставленої мети? ([1] С.123)

56.Яка індивідуальна особливість мислення виявляється у здатності суб'єкта пізнавальної діяльності не потрапляти під вплив чужих думок, об'єктивно оцінювати факти? ([1] С.98)

57. Виберіть вірну відповідь:

Властивість мозку людини відображати об'єктивну дійсність – це.... ([2] С.48)

58. Що відноситься до основних видів діяльності?

([1] С.46)

4.5 Тестові завдання до іспиту.

Тестові завдання екзаменаційних білетів являють собою міксовані варіанти тестових завдань розділів **4.1, 4.2, 4.3, 4.4** із відповідними посиланнями на правильні відповіді за списком основної літератури.

1. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основна література (філософія)

1. Данильян О.Г. Філософія: підручник .Київ: Право, 2012 . 312 с.
2. Петінова О. Б. Філософія: навчальний посібник. Одеса, 2019. 304
3. Філософія. Самостійна робота. Теми рефератів, Практичні завдання.- Електронний ресурс:
https://arm.naiu.kiev.ua/books/filosofia30012017/nmm/temy_ref.html
4. Філософія: підручник: / Ю.М. Вильчинський, Л.В. Северин-Мрачковська, О.Б. Гаєвська. Київ: Наукова думка , 2019. 451с.
5. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
6. Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт.кол.; за ред. О. В. Рябіної, Л. І. Юрченко. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2021. 286 с.

Додаткова література (філософія)

1. Андрущенко В.П. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навч.пос. Київ : Каравела, 2009. 368 с.
2. Базалук, О.А. Философские проблемы космологии : монография. /Базалук О. А.,Владленова И. В. Ремчуков С.Т. Харків : Вид-во Харківський політехнічний університет, 2013.190 с.
3. Буслинський В.І.. Основи філософських знань: підручник. Львів.: Новий Світ, 2010. 351 с.
4. Горський В.С. Історія української філософії: курс лекцій. Київ: Наукова думка, 1997. 286 с.
5. Гоцик М.В. Еразм Роттердамський «Похвала глупості» Електронний ресурс:
https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/11268/1/NRMSE2018_V3_P373-374.pdf
6. Данильян, О. Г. Філософія : підручник / Данильян О. Г.,Тараненко В. М. Харків: Право, 2012. 312 с.
7. Дольська, О. О. Філософія сучасного суспільства : навч. пос. Харків : Право, 2012.180 с.
8. Дулуман Є,В. Філософія: курс лекцій / Дулуман Є., Анацька Н. Київ, 2013. 236 с.

9. Історія української філософії: підручник. /Горський В.С., Кислюк К.В. Київ: Либідь, 2004. 488 с.

Основна література (психологія)

1. Дубравська Д.М. Основи психології: навчальний посібник. Львів: Світ, 2001. 279 с.
2. Глушкова Н.М., Слободянюк О.Р. Психологія: конспект лекцій. Одеса: ТЕС, 2010. 155 с.
3. Москалець В.П. Загальна психологія . підручник. Київ.: Ліра , 2020. 564 с.
4. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горностай, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін. ; за ред. М. М. Слюсаревського. Київ : Талком, 2018. 580 с.
5. Соціальна психологія : навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра / Воляннюк, Г.В., Ложкін О.В, Винославська І.О., Блохіна М.О., Кононець О.В., Москаленко О.І., Боковець Б.В., Андрійцев Р.Л. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

Додаткова література (психологія):

1. Загальна психологія: курс лекцій. / за ред. О .Вербіло. Київ: Просвіта, 2012.227 с.
2. Загальна психологія: підручник./За ред. Максименко С.Д. Київ : Форум, 2012. 485 с.
3. Мельник Л.П. Психологія управління: курс лекцій. Київ : Наука ,2019. 318 с.
4. Никитенко О.А. Личість, кар'єра, успіх: навч. пос. Київ.: Либідь ,2016. 218 с.
5. Климов Е.А. Основи психології: підручник. Львів: Світоч , 1997. 295 с.
- 6 . Пірен М.І. Основи конфліктології: навч. пос. Київ:Либідь, 2017. 387 с.
7. Роменець В.А. Історія психології ХІХ - поч. ХХ ст.: навч. пос. Київ :Просвіта, 2015.423 с.
- 8.Психологія: підручник. /за ред. Ю.Л. Трофімова. Київ, Наукова думка, 2001. 648 с.
- 9.Татенко О.М. Практична психологія в Україні: історія та сучасність: навч. пос. Київ: Наука, 2017.321с.
10. Чебикін О.Я. Емоційна регуляція пізнавальної діяльності: підручник .Одеса: Маяк, 2012. 176с.
11. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: навч. пос. Київ : Либідь, 2004. 280 с.

Інформаційні ресурси:

<http://eprints.library.odku.edu.ua/>
www.ukrsoc.blogspot.com